

Տ Ն Տ Ե Ս

ՀԱՆՐԱՊԵՏ ԱՄԱՆԵԱՅ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԾԱԽՔ

Ձենք կարող ընդունիլ բնաւ թէ դրամագլուխն է մարդկային ընկերութեան աղէտից պատճառ, թէպէտեւ կը գըտնուին շատեր որ այս անհեթեթ դրութիւնը կը քարոզեն: Ընդհակառակն ճմարտութիւնը եւ առօրեայ փորձառութիւնը մեզ կը սովորեցընեն թէ դրամագլուխներու նուազութեան պատճառաւ է որ ընդհանրապէս արհեստական եւ վաճառականական ձեռնարկութիւնք յաջողութիւն չեն գտներ: Ուստի անոնք որ փափաքին գործաւոր դասուն եւ ընկերական ամբողջութեան բարիք մ'ընել, թող աշխատին բերել տալու ժողովրդեան մէջ դրամագլուխներու աւելանմանք: Սակայն կարելի չէ մոռալան հնարքով օտար երկիրներէ դրամը մեր երկրին մէջ քաշել: Դրամագլուխ ունեցողները շատ բարակ կը հաշուեն, եւ եթէ ստոյգ եւ իրական չահ չունենան, չեն զրկեր իրենց դրամը որ եւ է երկրի մէջ՝ թէ եւ աշխարհիս ամենէն գեղեցիկն ըլլայ:

Թէ երկրագործական եւ թէ ուրիշ ամեն ձեռնարկութեանց համար երկու գլխաւոր տարր, այսինքն աշխատանք եւ դրամագլուխ, անհրաժեշտ են. պէտք է այս երկու տարր գտնեմք մեր երկրին մէջ, ապա թէ ոչ՝ չենք կարող ոչինչ արտադրել:

Աշխատանքը՝ բարձրագոյն վարժարաններու մէջ ուսանող երիտասարդութենէ կը յուսանք, իսկ դրամագլուխը՝ պէտք է սպասենք խնայողութենէ:

Եւրոպիոյ մէջ՝ մանաւանդ ի Գաղղիա, յիտալիա եւ ի

Հովանատ, ժողովուրդը խնայողութեամբ մեծամեծ գումարներ հաւաքած է: Միթէ՞ կարելի չէ նոյնը ընել հոս. մենք կը հաւատանք թէ կարելի է, եթէ խնայողութեան վերայ լաւ գաղափար ունենանք:

Այժմ փոքր տղայք անգամ գիտեն թէ երկիրս արեւուն շուրջը կը դառնայ՝ թէեւ առ աչօք հակառակն երեւի մեզ: Բայց քանի՞ հոգիներ կը գտնուին Պոլսոյ մէջ որ հասու լինին խնայողութեան ընկերային արժէքին: Սրճարաններու, տուներու, լրագիրներու մէջ եւ ամենուրեք, մինչեւ անգամ ազգային ժողովներու կարծիքներն ճշմարտութեան հակառակ եւ սխալ նախապաշարումներ են. եւ սակայն քաղաքական Տնտեսութեան ծանօթութիւնք շատ աւելի կարեւոր են ժողովրդեան համար քան Վալիլէի գիւտն երկիրս չարժման վրայ: Պարզ օրինակներով պէտք է լաւ տպաւորել տղայոց մտքին մէջ խնայողութեան գաղափարը. մեր ժողովրդային դաստիարակութեան մէջ այս ճիւղն աւելցընելով՝ հարկ է լրացընել սկական մը որոյ հետեւանքներն մեծ եւ փնասահար են:

Խնայողութիւն ընելն՝ այն է դրամ աւելցընել, մէկ կողմ դնել զայն, այնպէս որ հասոյթ մի բերէ: Արդ խնայողութիւնը ոչ միայն օգտակար կը լինի ինձ, որ դրամս պահեստի դրած եմ, այլ օգտակար կը լինի նաեւ բոլոր իմ քաղաքացւոցս, Ծախքը՝ այն դրամն է զոր կը գործածեմ զիս պահպանելու եւ կամ իմ հաճոյիցս համար: Անշուշտ ծախուց համար մի չափ կայ որ շատ օգտակար է, եւ երբ պիտանի իրերու սպառումն եւ արտադրումն հաւասարապէս աճին, այն ատեն կը լինի կատարեալ բարեօրումն եւ այն ատեն ահա թշուառութիւնը կանհետանայ: Բայց երբ ես չափէն աւելի կը վատնեմ, պահեստի դնելիք գումարս կը նուազեցընեմ, եւ հետեւաբար կը նուազեցընեմ իմ քաղաքացւոց ապրուստի աղբիւրն: Այս ճշմարտութիւն մ'է զոր շատ դիւրին է ապացուցանել: Սխալ խորհին անոնք որ նկատողութեան կառնուն մի միայն այն ուղղակի չահն մասնաւոր անձանց ոմանց որք օգուտ քաղեն այլոց ըրած չափազանց ծախքերէ եւ շուսլութենէ:

Ենթադրենք թէ հօրեղբայր մ'ունիմ որ ամեն տարի ինձ հազար ֆրանք կը պարգևէ իմ մանր զուարճութեանցս գործածելու համար: Ահաւասիկ հօրեղբայր մի որ շատ օգտակար է ինձ, եթէ մի միայն իմ շահս մտածեմ. մարդկային ընկերութեան առանց մի ծառայութիւն տալու, կարող եմ ծուլարար նստիլ եւ պահանջել իմ քաղաքացիներէս հազար ֆրանքիս փոխարէն ծառայութիւն. յիրաւի՝ ես կը չահիմ, բայց ընկերութիւնը բազում կորուստ կընէ: Փոխանակ այդ հազար ֆրանքը ինձ տալու զոր հաճոյցս պիտի գործածեմ՝ առանց օգտակար բան մ'ընելու, կրնար հօրեղբայրս այդ գումարով տներու շինութեանց մասնակցիլ. կրնար այդ գումարը գործատեարց, եւ որմնադրաց գրպանը մտնել եւ պիտանի առուծախի գործածուիլ: Այդ շրջաբերութեան դրուած ստակէն տուն մի կը մնար, այսինքն ծառայութիւն մի տրուած կըլլար ընդհանուրին: Քանզի որքան աւելի տուներ շինուին, այնքան աւելի հանգիստ կը բնակինք, որքան տուները շատնան այնքան վարձքերը կիջնան: Ուստի ամեն ոք որ նոր տուն մի կը շինէ, իւր քաղաքացւոց ծառայութիւն մի կընէ, քաղաքին ամեն վարձակալաց գրպանը դրամ կը դնէ: Ուրեմն երբ հօրեղբայրս ինձ ստակ կը նուիրէ կամ զեղխութեանց մէջ կը վատնէ, ընկերութեան կը վնասէ. ընկերային շահը կը պահանջէ ընդհակառակն որ այդ գումարով հօրեղբայրս վճարէ այն մարդկանց աշխատութիւնը որ կրնայ ընդհանուրին օգտին ծառայել:

Ի՞նչ կարեւորութիւն կրնայ տրուիլ այն սովորական առարկութեան զոր կընեն շատերը այսպէս. — « Երբ ես հազար ֆրանք կը վատնեմ, ընկերութենէ բան մը չեմ պահանջեր, բայց երբ դու հազար ֆրանք կը խնայես՝ ընկերութենէ 40 ֆրանք տոկոս կը պահանջես: » Անշուշտ ընկերութենէն բան չես կարող պահանջել երբ հազար ֆրանքը ծովը կը նետես, որովհետեւ ոչ միայն ընկերութեան ծառայութիւն մի չես ըներ, այլ երկու կերպիւ կը վնասես նմա. նախ այն ստակը զոր ընդունայն տեղը կը վատնես, կը զրկէ գմէկը աշխատելէ, եւ երկրորդ ընկերութիւնը կը զրկուի այդ ստակին արտադրելիք օգտակար արդիւնքէն:

Սորա հակառակ ես որ կը խնայեմ՝ օգտակար անձանց ստակ կը հատուցանեմ որոնք կը ծառայեն դրամ քաղաքին մէջ եւ ասկէ զատ ընդհանուրին ծառայութիւն մի կ'ընեմ։ Ես բան մի չեմ պահանջեր բայց հասարակութիւնը կը հատուցանէ ինձ երբ չա՛հ մ'ունենայ։

Այն ստակը զոր չեմ վատներ՝ կրնամ փոխ տալ վաճառականի մի որ ներդրեալն մէջ է եւ վերահաստատել նորա վարկը։ Կրնամ նուիրել դրամ նորակառոյց տան մը կերպարանքով ուր պիտի բնակին անոնք զոր յարմար գտնեն վարձելու։ Կրնամ տալ դրամ փոխադրական ձեռնարկութեանց որ պիտի կրնայ օգտարեք լինիլ եթէ փոխադրութեան ծախքերը նուազեցնելու ծառայէ։ Այն կօթառ լեռան ստորերկեայ ճանապարհը բացուելէն ի վեր Միլան քաղաքին մէջ ածուխին գինը կէսուակէս իջած է։ Միթէ՞ ասի հազուադիւս ծառայութիւն մի չէ այդ քաղաքին բոլոր բնակչաց համար։ Որ եւ է ձեռնարկութիւն արդիւնաւոր կը լինի, եթէ բարիք ընելու ծառայէ։ Ո՛վ որ գիտէ թէ ինչ եղանակաւ դրամը կրնայ աւելի օգտակար լինիլ հասարակութեան, նա գիտէ դրամը լաւ շահեցընելու կերպը։ Հասարակութիւնը որքան աւելի ծառայութիւն ընդունի՝ այնքան աւելի կօդտի։ Եւ որքան իրեն արուած ծառայութիւնը չատնան, այնքան նուազ կը հատուցանէ զայնս։ Ամենէն աւելի ընդհանրութեան օգտակար մարդիկ անոնք են որք իրենց ճոխութեան ծախքերը չափաւորելով՝ կը խնայեն իրենց եկամուտէն յաւելեալը։

Որչափ ալ երկար խօսինք այս ամենապարզ ճամբարտութեանց վրայ՝ դարձեալ բաւական չէ։ Ընկերութեան ամեն կարգի մարդիկ չեն գիտեր այս ճամբարտութիւնները եւ այս ագիտութենէ կը ծագին յաճախ ընկերային յեղափոխութիւնք։ Ծռայլ հարուստները կերեւակայեն թէ ընկերութեան ծառայութիւն մի կը մատուցանեն զանազան թուով աշխատաւորներ պահելով՝ որոց բուն օգուտն է միայն հաճոյք հայթայթել իրենց տեարց։ Աղքատները հասու չեն լինիր թէ խնայողութիւնը կը չըջարերի, եւ թէ կրնայ միայն հասոյթ բերել եթէ օգտակար լինի։ Այն որ կը խնայէ, թէպէտեւ

իւր դիտաւորութիւնք՝ չահագիտական լինին, կը խնայէ միշտ ընդհանուրին համար: Որքան խնայողութիւնք աւելնան, այնքան դիւրակեցութեան միջոցները կը բազմանան ամենուն համար: Երբ խնայողութիւնը կաճի, ձեռնարկութիւնք կը բազմապատկին, տոկոս, վարձք, եւ իրաց գինները կ'ընտան, մինչդեռ թոշակները կը բարձրանան:

Ընդհանուրին շահը կը պահանջէ ուստի որ խնայողութիւնը հետզհետէ վարդանայ:

Եւրոպիոյ ժողովուրդները, շնորհիւ լուրջ դաստիարակութեան եւ լրագրութեան, սկսած են շատ տարիներէ ի վեր գործադրել խնայողութեան ճշմարիտ սկզբունքները եւ այս եղած է նոցա ազգային հարստութեանց տարուէ տարի աճելուն գլխաւոր աղբիւրն: Իբրեւ օրինակ մէջ կը բերենք հոս Պելճիքայի խնայողութեան ընդհանուր անտուկին պաշտօնական տեղեկագրէն քաղուած հետեւեալ ցուցակը որ մասնաւորաց խնայողութեանց գումարներուն կը վերաբերի:

1880 ին մասնաւորաց խնայողութեանց գումարն էր ֆրանք	109.700570
1881 » » » » » »	114.467908
1882 » » » » » »	117.884712
1883 » » » » » »	151.717521
1884 » » » » » »	148.627497
1885 » » » » » »	178.556755

Ինչպէս յայտնի կերեւի վերոյգրեալ ցուցակէն, 1886 տարւոյ մէջ մասնաւորաց խնայողութիւնք գրեթէ երեսուն միլիոն ֆրանքի յաւելում գտած են նախորդ տարւոյ վրայ, որ դիտողութեան արժանի է:

Նոյն տեղեկագրոյն ծանօթութեանց համեմատ 1885 Դեկտեմբեր 31 ին խնայողական անտուկներու կողմանէ՝ մասնաւորաց պահեստի դրած դրամին փոխարէն արուած գրպանակներուն թիւն էր 440,047, եւ 1886 Յունիս 30 ին, այն գրպանակներուն թիւը 454,470 ի հասած էր: 1875 ին Պելճիքայի բնակչաց հարիւրին 1, 5^{րդ} մասը խնայողութեան սրնատուկէն մէկ բաժին գրպանակ ունէր, մինչդեռ այժմ բնակչաց հարիւրին 5, 9^{րդ} մասը մէկ գրպանակ բաժին ունի:

Տասներկու տարուան միջոցի մէջ խնայողական գաղա-
փարները սրբան արագ ծաւալեր են սոյն երկրին մէջ :

Իցիւ թէ մեր մէջ ալ մի եւ նոյն գաղափարները տածելու
եւ տարածելու փոյթ տարուէր, իցիւ թէ խնայողական ըն-
կերութիւններ եւ սնտուկներ հաստատուէին մեր երկրին
ամեն կողմ, եւ կարող լինէինք հրատարակել այս էջերուն
մէջ մեր ժողովրդեան եւս խնայողութեանց արդիւնքը :

Մ • ԱՃԵՄԵՍՆ

Հ Ո Գ Ի

Էնկ անծանօթ, հառազայթ անհիւր,
Որ զաթսարհ գրկես, ներեցես ի նիւր,
Որ յօդես մարդիկ բնր զուարթնոց դաս :
Հոգի դու, յորմէ ծագիս, յո՞ դառնաս :

Մանուկըն կարծէ՝ յասեղս է քո բոյն,
Կոյսը՝ քէ դու ես վարդին հոտ եւ գոյն .
Նաւաստեաց համար դու ձայն ես հողմոց,
Եւ բանաստեղծին հառաչանաց բոց :

Հոգի, յորմէ դու ծագիս, յո՞ դառնաս,
Ոչ մարդն այս գաղտնեաց եղել վերահաս .
Իմաստունք բսեն քէ յոյսէն բոխիս,
Եւ յիմարք խորհին քէ յոչինչ փոխիս :

Եսն՝ առանց քեզի աննշան մ'է՛ ձայն .
Առանց քեզի՝ յոյսն է պարգել ունայն .
Եւ առանց քեզի հողածնաց համար
Չիք անմահութեան եւ ոչ գաղափար :

Ծաղկանց հունցի պէո՝ հոգւոց բիւր երամ
Միքէ կը ցանուին ձեռով նախախնամ,
Թէ մի ամբողջ ես, հոգի անբաժան,
Կապ տեղեւոյ՝ հիւլէ անսահման . . . :

Երբ խորհիմ խօսիմ քեզ հետ դէմ առ դէմ,
Քաջ զգամ զքեզ, զոգցես շօշափեմ.
Բայց ինչո՞ւ մոռնամ զքեզ ես ի բուն,
Արդե՞ծ մոռացումն է եւ յետ մահուն:

Ինչո՞ւ տառապիս երբ հիւծիմ հիւանդ,
Դու սէր էս մարմնոյս քէ ի նա աւանդ.
Ինչո՞ւ պակասիս երբ նիւրբ փսփ,
Ի՞նչ կայ քո միջեւ եւ անարգ նիւրբի:

Մերք հեղահամբոյր, զուարթ հաւատարար,
Ծաղիկներ զարնան առնես դու դալար.
Եւ մերք աւերիչ, անգութ, ահաւոր,
Յուզես ծովերու անդնդները խոր:

Միքէ՛ն նոյն աղբիւր, միքէ՛ն նոյն պատհան.
Հոսէ ալիքներ պղտոր եւ պայծառ.
Հոգի՛ դու, յորմէ՛ ծագիս, յո՞րդառնաս,
Որ գործես բարի, որ գործես վնաս:

Թէ՛ յորմէ՛ ծագիս՝ ինչ փոյթ ինձ զիտնալ
Երբ դու ազնիւ ես, ամբիժ եւ ժուժկալ,
Երբ բարւոյն համար յոգնիս անձանձիր,
Որ սուրբ աղբիւրէն բղխար՝ հոն դարձիր:

Բայց երբ չար ես դու, կեղծաւոր եւ ցած,
Յայնժամ հարցանեմ քեզ տարակուսած,
Թէ՛ յորմէ՛ ծագիս, յո՞րդառնաս... ափսոս
Պատասխանըդ միտք քաղուի մահուն փոս:

Մ. ԱՃԻՄԵԱՆ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ

ԱՌՏՈՒԱՆ ՔՈՒՆ

Մէկ քանի չարաթ առաջ ... գիւղ գացի ազգական ընտանիքի մը այցելութեան, ամուսինը նոր ճամբորդած ըլլալուն տանտիկինը խնդրեց որ քանի մ'օր հոն անցնեմ իրենց առանձնութիւնը ամօքելու համար: Տիկինը մէկ հատիկ աղջիկ մ'ունէր տժգոյն եւ հիւանդոտ կերպարանքով: Կատաճառն հարցուցի եւ խնայ թէ աղջիկը մասնաւոր հիւանդութեան մը ենթակայ չէ թէեւ՝ սակայն միշտ տկարութիւն կղզայ, ակորժակ չունի եւ գիշերներն չի կրնար կանոնաւորապէս քնանալ. առաւօտներն ալ գլուխը վեր չելեւուն սովորաբար ուշ կ'ելլէ անկողինէն:

Հասկցայ ինչ ըլլալը եւ միաքս դրի որ աղջիկը բժշկեմ. ուստի յաջորդ օրը առաւօտուն՝ ինչպէս սովոր էի, կանուխ ելայ եւ հրապուրեցի աղջիկին ալ ելլելու. ժամը 10 ին բացօդեայ պալքօնը ելանք սուրճերնիս անդ խմեցինք եւ յետոյ մէկ ժամու չափ պարտէզը պտըտեցանք, ժամը մէկին միջոցները անօթութիւն զգալով մէկ մէկ պզտի կտոր հացով կարագ կերանք եւ առտնին գործերով զբաղեցանք մինչեւ 4 ¹/₂, որ ատեն ճաշերնիս ըրինք մեծ ակորժակով. ժամը 9 ին միջոցները սուրճով մէկ մէկ քիչ հաց կերանք եւ վրանիս շտկելով դուռն ելանք բաւական երկար պտոյտ մ'ընելու, երեկոյին ընթրիքնիս կատարեցինք ժամը 1 ¹/₂ ին եւ ժամը 5 ին պառկած տառնիս շտտ չսպասեցինք հանգիստ քուն մը վայելելու:

Այսպէս շարունակեցինք երկու շաբաթ՝ փոխնի փոխը մէկ օր դուրս ելլելով եւ մէկ օր առտնին մարդական գործեր կատարելով: Իրենցմէ մեկնած օրս աղջիկը բաւական վրայ եկած էր, քունը կանոնաւորած, ակորժակը բացուած եւ երեսի գոյներն վերադարձած էին. շտտ չորհակալ եղաւ ինձ, որ զինքը առաւօտներն կանուխ ելլելու վարժեցնելով պատճառ եղած էի իւր առողջութեանը վերադառնալուն:

ՏԻԿԻՆ ԴԼԱՐԱ ՊԼԱԺԷԿ

ՇԱՔԱՐՆ ԻՆՉ ՇԵՏԵԻԱՆՔՆԵՐ ՈՒՆԻ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Այս նիւթին վրայ Տօքթօր Գարատէքի գրած ընտիր մէկ յօդուածէն մի քանի օգտակար դիտողութիւններ կը քաղեմք :

Ամեն տեսակ շաքարեղէնք (bonbons) եթէ առատապէս տրուին տղայոց փնասակար են առողջութեան :

Շաքարն իւր արտաքին հրապուրիչ տեսքովն հանդերձ՝ ամենէն կեղծ եւ նենգաւոր նիւթերէն մէկն է : Շատ անգամ մանուկը կը մերժէ պիպրոնը կաթին մէջ չափազանց շաքար դրուած ըլլալուն համար : Իսկ այն տղայք որ քիչ մը մեծնալէ յետոյ՝ շաքարը եւ շաքարեղէն նիւթերը չարաչար կը գործածեն, սաստիկ ծարաւ եւ ստամոքսը այրելու պէս նեղութիւն մը կը գգան որ մինչեւ անգամ պատճառ կըլլան փորհարութեան եւ փսխելու :

Շաքարն ոչ միայն տղայոց ստամոքսին այլ նաեւ ակույներուն կը վնասէ : Ամեն անգամ որ տղայոց բերանին մէջ ակույներու սեւցած արմատներ կը տեսնաք, ապահով եղիք թէ նոցա սննդեան մէջ չափազանց շաքար մուտ գտած է :

Զգուշացէք գունաւորեալ կարմիր, կանաչ, կապոյտ կամ դեղին շաքարեղէններէ : Շատ անգամ սնդիկի, կապարի, սղնձի եւ մինդեղի թունաւոր աղերով գեղեցիկ գոյներ կուտան շաքարեղինաց :

Զգուշացէք նաեւ գունաւոր թղթերէ որ շաքարեղէնները փաթթելու կը գործածեն, մանաւանդ կանաչ եւ կապոյտ ներկեալներէ :

Շաքարոտած պտուղներն (fruits confits) ընդհանրապէս ծանր, անմարսելի եւ գէշ են տղայոց համար :

Շաքարահատիկները (pastilles) ինչպէս չաքոլաթէ եւ անանուխ պատրաստածներն երբեմն բուն շաքարէ եւ չաքոլաթէ իսկ պիտանի են վատն զի կը ծառայեն ծածկել շատ դեղերու ճաշիլը զորս գժուար է տալ տղայոց : Բայց պէտք չէ միշտ հաւատ ընծայել այս մասին լրագրաց մէջ տրուած ամեն գովեստներուն : Կաւագոյն է խորհուրդ հարցընել բժշկին :

Իսկ բանդակները (confitures) կամ (բէշէլ) ընդհանրապէս անվնաս են տղայոց , միայն պէտք է չափով տալ եւ ուտել վերջը նոցա բերանը լուանալ :

Ամենէն ընտիր բանդակները ասան մէջ պատրաստուածներն են մօրը ձեռքով եւ կամ նորա ուղղակի հսկողութեամբ , զորս տղայք չրթունքնին լիզելով կուտեն եւ զորս հայրերնին անգամ գոհ ժպտով ամենազնիւ կը գտնէ :

Թո՛ղ Տնտեսի ընթերցողք եւ ընթերցուհիք օգուտ քաղեն այս արդարացի գիտողութիւններէ եւ վստահ եմք թէ գոհ պիտի ըլլան :

ՄՍԻՆ ՄԷՋ ՄՏԱԾ ԵՂՈՒՆԳԸ ԴԱՐՄԱՆԵԼ

Ոմանց ոտից մատին եղունգը մօին մէջ մտնելով չարաչար ցաւ կը պատճառէ մինչեւ իսկ կը հարկադրէ վիրաբուժին գլխել : Ահաւասիկ պարզ եղանակ մը այդ նեղութեան առաջին առնելու համար :

Պէտք է զմեկիով կամ ապակիով եղունգին մէջ տեղը կամ մաց կամաց քերթել մատին ուղղութեամբը այսինքն վերէն վար . այս գործողութիւնը համբերութեամբ ամեն օր քիչ քիչ բայց շարաթնեցող շարունակելու է , մինչեւ որ եղունգին մէջ տեղը լաւ մը բարակնայ . այն ատեն այլ եւս եղունգը մօին մէջ չմտնար :

ՄԱԶԵՐԸ ԶԹԱՓԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Օճառախտաւ (չոյէն) լաւ խաչէ եւ ջրովն գլուխդ լուսի . թէ թեփերը կը մաքրէ եւ թէ մազերուն արմատը կը զօրացընէ :

Ա Ռ Տ Ն Ի Ն

ՄԼՈՒԿՆԵՐԸ ԵՒ ԼՈՒԵՐԸ ԶՆԶՆԼՈՒ ՄԻՋՈՑ

Կարծեմք թէ այս նեղացուցիչ միջատներէն պատուաբուրեւը համար՝ գործնական եւ ազդու միջոց մի տակաւին գտնուած չէ։ Միջատասպան փոշին (փիթէ օթու) շատ անգամ անօգուտ է։ այս փոշույ մէկ մատի թանձրութեամբ անկողնոյն շուրջը ցանուած պատնէշէն յաճախ տասնէն ինը մլուկ անվնաս կանցնին։

Այս չարաձգիներէն չխածնուելու համար օգտակար կրնայ լինիլ երբեմն լուացուիլ՝ խառնելով ջրոյն մէջ քիչ մը ֆէնօլ պօպէօֆ (phénol Bobeuf), կամ լօրիէ սըրիզ (laurier cerise), որք կրնան դեղադործէ մը առնուիլ։

Աւելի ազդու միջոցն է սենեակին պատուհանները դոցելով՝ ծծմբի կտորներ սյրել կրակակալի (աթէշ քիւրէ) մէջ՝ մարդ, չնչաւոր արարած եւ արծաթեղէնները յառաջուց սենեակէն դուրս հանելով։ այս կերպով մլուկները եւ իրենց հաւկիթները կոչնչանան։

Ուրիշ միջոց մ'ալ կայ որ է քափուրէ (camphre) չինուած բօմատայով մարմինը օծել եւ անկողնոյն մէջ քափուրի փոշի ցանել։

ՀԱԳՈՒՍՏԻՆ ՎՐԱՅԷՆ ԻՒՂԻ ԲԻԾԵՐԸ ՀԱՆԵԼ

Իւղին բիծերը՝ թղթի կամ հադուստին վրայէն հանելու ահա դիւրին եւ ապահով եղանակ մը։

Կաւը ջրով չաղուելու եւ արատեալ տեղին վրայ քսելով 4—5 ժամ թողուլ է որ չորնայ։ յետոյ ձեռքով եւ վրձինով չփելու եւ մաքրելու է։ Կաւը ծծելով իւղը՝ բնաւ բիծին հետքը չմնար։ Այս կերպով հադուստներուն գոյնը չապականիր։ մետաքսի վրայ ալ սոյն փորձը կը յաջողի։

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒՆ ԲԻԾԵՐԸ ՄԱՐԵԼ

Հագուստներուն վրայ եղած արտաները այլ եւ այլ նիւթերէ ըլլալով, միեւնոյն բաղադրութիւնը ամեն տեսակ արտաները մաքրելու չկրնար ծառայել. սակայն ստուգուած է թէ կրնայ ընդհանրապէս յաջողութեամբ գործածուիլ հետեւեալ բաղադրութիւնը ամեն տեսակ արտան համար, այն է հաւասար քանակութեամբ խառնելով հեղուկ ալկոհոլ (նշտորը) բնական դրուկի (սկէնզին) եւ կամ եթերի հետ:

ՍՈՎՓԵՐՔ ՄՏԱՅ

ՀԱՒԱՔԵԱԼ ԲԱԶՄԱՐԴԻՒՆ ԴԱՍԱՏՈՒ ՄԵԾ. ԹՈՎՄԱՍ ԷՖ. ԹԵՐԶԵԱՆԷ

41. Հեղինակի մը կենաց մեծագոյն մասը կարգալով կանցնի՝ գրել կարենալու համար. մարդ կէս մատենադարան մը վեր ի վայր պիտի չըջէ գիրք մը գրելու համար:

ՃՕՆՍԸՆ

42. Շողքորթուիլն անուշ է՝ նոյն իսկ եթէ գիտենք թէ զմեզ գրուատողք կը ստեն. վասն զի այդ գովեստները գոնէ մեր կարողութիւնը կապացուցանեն եւ կը յայտնեն թէ որչափ արժէք ունի մեր նպատակը, որովհետեւ կը փութան զայն ստանալ մինչեւ իսկ կեղծաւորութեան ստորնութեամբ:

ՃՕՆՍԴԸՆ

43. Ալեւոր բարք մը կենաց թխագոյն ամպին եզերքը կ'ոսկեզօծէ,

ԿՈՒԹՐԻ

44. Կարօտութիւն, դու ես խաղաղարարաց ընտրեւագոյնն եւ գիւտոց ստուգագոյնն հնարիչը:

ՍՔՐԻ

45. Ուշադրութիւնը լռեւեայն եւ անընդհատ շնորհաւորութիւն մ'է:

ՏԻԿԻՆ ՍՈՒԷԼԷՆ

46. Բազմութիւնը՝ առանց ճարտար մարդոց բան մը չկըրնար ընել եւ ճարտար մարդիկ միշտ անոր բեռ մ'են:

ԿԷՕԹԷ

47. Ի՞նչ է դժուարին, գաղտնիքը պահել, պարապոյ ա-
տենները բանաւորապէս գործածել եւ նախատանաց համ-
բերութեամբ տանիլ:

ՄԻԼԴԸՆ

48. Պարտքը կանգոսէ զխոհեմութիւն եւ քննադատու-
թիւնը երկիւղ չազդեր մարդու մը որ մեծ արամադրութիւն
մ'ունի:

ՊԻԲԸՆՍՖԻԼՏ

49. Օտարին աչքը զմեզ կործանող աչքն են:

ՖՈՍՆԲԻԼՆ

50. Պանդոյր մարդն այն է որ բնաւ չփոխուիր:

ՊԷԼՄՕՆԹԷ

Ե Ր Գ

ՀԱՅՆԷ ԳԵՐՄԱՆԱՅԻՈՅՆ

Վրադ կը նայիմ՝ այ սիրուն ծաղկիկ՝
Այդչափ անարատ, այդչափ թարմ է՝ աղւոր,
Մինչդեռ անըստի մի ցաւի ըստուեր
կը զեռայ տակաւ սրտիս խմի խոր:
Կուզէի ձեռքերս դնել եռանդեամբ
Քու այդ ոսկեփունջ մաղբուղ վըրայ
Եւ խնդրել երկնից որ միշտ այդպէս թարմ
Անարատ է՝ աղւոր բաժակըդ մընայ:

Թ. Թ.

ՊԱՐԱՊՈՅ ԺԱՄԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Բարեջոնէսն ամուսնութիւնի. — Ասկից 2400 տարի ա-
ռաջ Բաբելոնի մէջ սովորութիւն կայ եղեր տարին անգամ
մը օրիորդները աճուրդի հանել: Ամեն նահանգ որոշեալ օր
մը իր կոյսերը ամուսնութեան կը ներկայացնէ, ամենէն դե-
ղեցիկը ամենէն առաջ հրապարակ կը հանուի եւ առաւելա-

գոյն վճարողը միջանակը կ'ստանայ եղեր. այսպէս կարգաւ հետզհետէ նուազ գեղեցիկներն նուազ գներով կը տրուին մինչեւ որ մնան այնպիսիներ որոց համար այլ եւս ստակ վճարող չի գտնուի: Անկից ետքը ամենէն տգեղը մէջ կը բերուի եւ նուազուրդի կը դրուի. այսինքն ով որ ամենէն քիչ ստակով զայն առնել ուզէ, անոր կը տրուի: Այսպէս գիտեն եղեր Բարեւոնացիք գեղեցիկին արժէքը ծառայեցնել միանգամայն օժտելու անոնք, որ օժտեալ չեն բնութեան գեղեցկութեամբ:

Կնոջ մէկը զաւակ չունենալով կուզէր իր ստացուածքը իր ամուսնոյն կտակել, կտակը վաւերացնելու համար տէրութեան պաշտօնատուներ դիմելով, պաշտօնեան՝ ինչպէս օրէն է, կը հարցնէ կնոջ, — «Միթէ դու ազատ կամօքք ըրած ես այս կտակը՝ առանց վախի եւ առանց բռնի ստիպուելու քու ամուսնոյդ կողմանէ»: Կինը՝ որ ահարկու գէմք մը ունէր, պատասխանեց պաշտօնէին — «Ի՞նչ, վախ մի ըսիր, սպառնալիք մի ըսիր, նա — ինձ — սպառնալիք մի ընէ. ուրեմն դու զիս չես ճանչեր»: Պաշտօնեան զարմացած, ցած ձայնով մը ըսաւ ինքնիրեն «Ուրախ եմ որ չեմ ճանչեր», եւ դործը կատարեց իսկոյն:

Կաղ մը կուզի մը հանդիպելով ուղեց ծաղրել. «Բարեկամ, ըսաւ, ի՞նչ նոր լուր կը տանիս սա սնտուկիդ մէջ»: — «Դու ինձմէ շատ աղէկ գիտնալու ես նոր լուրերը, պատասխանեց կուզիկը, վասն զի միշտ ասդին անդին կը տատանիս»:

Երկու երիտասարդ պաշտօնեայնէր որ միշտ ճոխ եւ ճաշտիով կը հագուէին, ըսեց. . . . փոխառութեամբ, հանդիսի մը մէջ իրենց սեղանաւորին պատահեցան. երիտասարդին մէկը իւր ընկերոջը գիտել տուաւ որ սեղանաւորը ձեռնոց գրած չէր: — «Ի՞նչ հարկի կայ, պատասխանեց միւսը, այդ մարդուն ձեռքերը միշտ մեր գրպանի մէջ են»:

Շատակեր մարդուն մէկը՝ առաւօտ մը ածիլուելու միջոցին՝ բարեկամ մը իրեն այցելութեան եկաւ, ածիլուողը յանկարծ կանգ առնելով բարեկամին դարձաւ. — « Տես բարեկամ, ըսաւ զարմացմամբ, տակաւին մաղերս սեւ են, բայց մօրուքս արդէն ճերմկած է. արդե՞ք ինչ է պատճառը » : — « Սիրելիս, պատասխանեց բարեկամը, անշուշտ պատճառը այն է որ գլխէդ աւելի ծնօտներդ կը յոգնեցընես » :

Օրիորդ Մ... Ինչ սիրուն գլխարկ է սաւիկա, շատ գեղեցիկ, գինը հասկնանք. ի՞նչ է սա գլխարկին գինը, տիկին : Խանութպոյտն զիջեց. Միայն մէկ ոսկի :

Օրիորդ Մ... Ի՞նչ. մէկ ոսկի այդ խենդ հինօրէնք գլխարկին համար, ինձ նայէ, շնորքով գլխարկ մը ունիս նէ տեսնենք՝ սանկ 5—6 ոսկինոց, չենէ երթանք :

ԹՐԱՄՎԷՅԻ ԿԱՌՔԻ ՄԷՋ Ի ԼՈՂՏՈՂՆ

Թիւմ. Օ՛ղբ շատ աղէկ է այսօր, (դիմացինը պատասխան չիտար), օղբ շատ գեղեցիկ է կ'ըսեմ տէր իմ :

Մեծանձն իրաւաբան. Ես օրէնսգէտ եմ սլարոն եւ կարծիք չեմ տար մինչեւ որ դրամը չ'ստանամ :

Թիւմ. Լաւ, դուք կրնաք օրէնսգէտ մ'եղած ըլլալ, բայց ոչ աղնուական մը. այս է իմ կարծիքս, զոր կուտամ առանց իսկ ստակ մը պահանջելու :

Անցեալները ելայ գացի

Սուրբ Յարութեան եկեղեցի.

Վարդապետ մի կը պոռչըտար

Որ հասկցուի թէ քարոզ տար :

Կատարէին հոն իրենց ուխտ

Երկու տիկնայք, երեք պանդուխտ

Եւ մի պառաւ կիսամրափ.

Ժողովուրդն էր միայն այսչափ :

Իսկ վարդապետը ծայրէ ծայր
Երանութեանց շարքը կարդայր ,
Երանի տայր որ յիրաւի
Մեռնի նօթի եւ ծարաւի :

Երանի ում նախատուի շատ ,
Եւ որ հոգւով խելքով աղքատ .
Երանի տայր միշտ երանի
Առատ առատ ամեն բանի :

Վերջապէս կին մի ձանձրացած
Բանայ ձեռքեր բազկատարած . —
Եւ երանի անոր , գոչէ
Որ քարոզին այս ներկայ չէ :

Մ . Ա .

Օ Ժ Ի Տ

Ի՛նչ գեղեցիկ է այն հասակ
Որ յօրինէ սիրոյ սլսակ .
Անոյշ արցունք՝ զուարթ ժպիտ
Են նորա օժիտ :

Ի՛նչ երջանիկ այն պատանի
Որ իմաստնոյ լուծը տանի .
Սիրտ կարեկից՝ հոգեակ վճիտ
Են նորա օժիտ :

Երկասարդէն ի՛նչ վսեմ է
Փառաց ճամբուն մէջ երբ ճեմէ .
Ոգի աղատ՝ վառվռուն միտ
Են նորա օժիտ :

Բայց ի՛նչ յիմար այն որ ոսկին
Փոխանակէ ընդ գեղեցկին ,
Որ ցած հաշւով եւ կտրած ճիւղ
Մուրայ գրամօժիտ :

Մ . Ա .

Յ Ա Ի Ե Լ Ո Ի Ա Մ

ԱՆԴԱՍՈՑ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ա.Լ.Ի		Պէյ Պաշտ . Տէրութեան
Ալպեռթի	Ժօզէֆ	Էֆէնտի Պաշտ . Պանքայի
Թաշճեան	Գաբրիէլ	Պէյ Բժիշկ
Թղլեան	Սրապիոն	Էֆէնտի Դասատու
Իպրահիմ	Միւհտի	» Պաշտ . Տէրութեան
Լիդոր Չելենկ	Վասիլ	» Ճարտարապետ
Խիւտավէրտեան	Խաչիկ	» Գալէմքեար
Խօճաման օղլու	Բավլի	» Վաճառական
Կրումպէրկ	Ճօն	» Պաշտ . Պանքայի
Հիւրմիւզ	Արտաշէս	» Գրագիր
Ղաղարեան	Էնօբ	» Երկաթագործ
Ճամճը զատէ	Մաղհար	Պէյ Տպարանապետ
Մանիկեան	Պետրոս	Էֆէնտի Դեղագործ
Մարգարեան	Գրիգոր	» Սիկուրթաճի
Միքայէլեան	Ստեփան	» Սրճարանապետ
Մովսէսեան	Հաճի Արթին	» Տէյիրմէնճի
Յովհաննէսեան	Սերովբէ	» Գապղիմալ
Նարլեան	Մանուկ	» Գօմիսիօնճու
Պալեան	Սիմօն	Պէյ Ճարտարապետ
Պէրպէրեան	Համբարձում	Էֆէնտի Դասատու
Սահակեան	Մառի	Օրիորդ Մօտիսթ
Վիօլէ	Անթուան	Էֆէնտի Պաշտ . Պանքայի
Քալֆաեան	Սեդրակ	» Վաճառական

ՆԱՄԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Գ. Ե. Ա. Վան. յունիս 23 նամակն եւ անդ յիշուած անդորրագիրն ստացանք :

Մ. Պ. Զ. Սեբաստիա. Տասներեք դահեկանի նամակադրոյմ ստացանք :

Գ. Վ. Պանտըրմա. շնորհակալ ենք Ձեր օժանդակութեանց համար :

Ա. Մ Ա. Սէօլէօզ. Ձեր Տնտեսներն միշտ ղրկուած են ձեր տուած Հասցէին ի Կէմէիկ, վասնորոյ պէտք է անկից փնտռէք:

Մ. Յ. Կ. Տ. Կ. Պարտիզակ. Թիւ 2 Տնտեսէն 4 Հատ եւ Թիւ 1—9 չորսական Հատ. եւ այսօրուան Թիւէն 8 Հատ ղրկուեցաւ. ինչպէս եւ անդորրագիրներն եւ Միութեան Կանոնադիրը. Միութեան անգամ կարենալ գրուելու Համար պէտք է հոս անձամբ կամ մէկու մը միջոցաւ ներկայանաք:

Տ. Տ. Ն. Կէմէիկ. այսօր կը ղրկուին ձեր Թերթերն առաջին Թիւէն սկսելով:

Ռ. Տ. Ամասիա. Ձեր Թերթերն կը ղրկեմք այսօր, դրամի փոխարէն նամակադրով ղրկեցէք:

Ս. Գ. Ս. Մարաշ. Պոլսէ դուրս ղրկուելիք Թերթերն՝ զանազան պատճառներով երբեմն կուշանան իրենց տեղ Հասնելու. սակայն վստահ եղիք թէ ձեր Թերթերն մեր կողմանէ անպատճառ կը ղրկուին. միայն պէտք է բաժնեգիրներն կանխաւ Հասցնէք որպէս զի ձեր ուզած եւ յետ այսօրիկ ելլելիք Թիւերն ալ կարենաք ստանալ: Մեզ Հասած Հարցումներու մէջէն մեր յարմար դատածը միայն կը հրատարակենք:

ՏՆՏԵՍԻ ԲԱՐԵԿԱՄՔ

Տնտեսի Հրատարակութիւնը սոսկ մարդասիրական գործ մըլլալուն՝ անոր օգնելն ալ մարդասիրութիւն է. վասնորոյ միշտ շնորհակալութեամբ պիտի հրատարակենք անուններն այն պատուական անձանց, որք կը բարեհաճին օգնել մեր Թերթի տարածմանը, նախորդներուն պէս՝ այսօր ալ, դուռնակութեամբ կը հրատարակեմք հետեւեալ ցանկն:

Արզուեան Տիգրան Յ. Էֆէնտի, որ նուիրեց նաեւ մէկ օրինակ Տնտես՝ Սամաթիոյ Նարլը-գաբու դպրոցին.

Արշակունի Յովհաննէս Էֆէնտի.

Նորիկեան Մկրտիչ »

Շիշմանեան Տօքթ. Յովսէփ »

Վէմեան Յակոբ Յ. Էֆէնտի, որ նուիրեց նաեւ մէկ օրինակ Տնտես՝ Զմիւռնիոյ Հայ. Ընթերցարանին.

Տուտուխեան Յ. Մ. Էֆէնտի.

Փափազեանց Յ. Գ. »

ՑՈՒՑԱԿ

Արեւելեան Տնտեսական Միութեան բաժանորդաց կողմանէ 1887 յունիս 8է մինչեւ յուլիս 11 (Միութեան կազմակերպութեան Բ. տարւոյ 14^{րդ} շաբաթէն մինչեւ 18^{րդ} շաբթուան վերջը) տեղի ունեցած հինգ շաբաթական վճարմանց, որոց ընդհանուր գումարն՝ ինչպէս կը տեսնուի, եղած է 17590 շրշ:

Թիւ անձի	Վճար. շրշ.	Թիւ անձի	Վճար. շրշ.	Թիւ անձի	Վճար. շրշ.	Թիւ անձի	Վճար. շրշ.	Թիւ անձի	Վճար. շրշ.
2	40	57	60	116	150	169	40	256	40
3	20	59	20	117	60	170	20	241	50
4	80	61	40	118	50	177	20	242	60
6	100	63	50	119	280	178	40	245	100
9	100	64	50	120	40	180	70	246	60
12	100	65	20	121	450	185	20	249	40
13	100	66	60	122	20	184	20	250	80
14	80	70	40	126	180	186	40	252	60
17	40	71	60	127	40	187	40	253	50
18	40	72	60	129	20	190	40	257	40
21	40	75	60	131	150	191	60	264	10
22	110	77	50	132	20	192	40	265	50
23	40	78	80	138	120	195	40	266	100
24	40	79	20	139	50	196	60	267	60
30	250	80	500	141	80	197	40	268	100
31	70	82	40	142	40	200	80	270	60
32	40	83	110	144	110	201	40	271	60
34	60	85	40	147	50	202	70	275	40
35	50	87	120	148	40	208	80	275	80
36	50	90	40	151	260	213	40	276	40
39	20	92	100	153	100	218	40	280	110
43	60	93	40	155	40	222	40	281	50
44	100	94	20	157	10	223	60	282	50
45	80	95	20	160	150	224	40	286	50
46	80	101	250	161	110	227	50	288	500
48	20	104	100	162	40	228	50	290	40
49	40	105	20	163	80	231	50	291	90
50	20	106	60	165	40	232	20	292	50
54	60	107	120	167	110	233	20	296	70

Թիւ անձի	Վ.հար. Ղ.բ.	Թիւ անձի	Վ.հար. Ղ.բ.	Թիւ անձի	Վ.հար. Ղ.բ.	Թիւ անձի	Վ.հար. Ղ.բ.	Թիւ անձի	Վ.հար. Ղ.բ.
300	40	340	690	389	100	450	80	459	60
301	40	341	50	390	40	455	20	462	60
311	80	344	60	394	100	456	30	463	60
312	50	345	200	395	40	458	20	464	60
313	210	346	80	399	80	459	40	465	40
314	80	348	20	401	150	440	100	466	60
315	40	349	60	403	100	441	70	467	60
316	170	351	450	407	20	442	40	468	70
318	40	354	60	409	50	444	60	469	60
319	60	355	50	410	20	445	40	470	60
321	100	362	60	411	20	446	60	17390	
323	100	364	40	413	20	447	20		
324	50	365	140	415	40	448	120		
325	90	366	60	418	20	449	40		
326	20	367	40	419	20	450	100		
327	100	370	40	420	60	451	60		
328	50	371	100	421	60	452	40		
329	80	372	40	422	20	453	20		
333	50	375	40	424	40	454	20		
334	40	375	100	425	20	455	40		
335	200	378	510	426	20	456	50		
338	40	386	40	427	40	457	40		
339	80	387	50	429	40	458	60		

ՊԻՏԱՆԻ ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐ

Սոյն վերնագրին տակ՝ տեսնական, առեւտրական, դպրոցական, տնական, օրինական եւ այլ պիտանի խնդրոց վերաբերեալ հարցումներ հանդէսիս մէջ նրաւարակել որոշած ըլլալով, յօժարութեամբ պիտի ընդունիմք մեր բաժանորդաց կողմանէ մեզ ուղղուած այս տեսակ հարցումներն, ինչպէս եւ այդ հարցմանց տրուած պատասխաններն: Հարցմունքը թէ պատասխանիք պէ՛տք է համառօտ ըլլան եւ պարզ լեզուաւ գրուած. հրաւարակութեան արժանի չը համարուած գրութիւնք եւ չեն դարձուիր:

29. Մեղամաղձոտութեան դարմանն ի՞նչ է:

Մ. Տ.

30. Ինչ ընելու է որ եղունգներու եզերաց մորթը արգիլուի եղունգներուն կպելով ցաւ պատճառել:

ՄԱՐԳԱՐ